Skolinspektionen

Malmö Stad
malmostad@malmo.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolors arbete för att uppmärksamma och förebygga frånvaro vid Geijerskolan i Malmö kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Geijerskolan avseende arbetet med att uppmärksamma och förebygga frånvaro i årskurserna 4–6.

För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

1. I vilken utsträckning skapar rektorns styrning förutsättningar för ett frånvaroförebyggande arbete i skolan?

2. I vilken utsträckning använder skolenhetens personal arbetssätt som möjliggör tidig upptäckt av frånvaro?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Inom varje område bedöms om kvalitetskriterierna uppfylls i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja kvaliteten inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Geijerskolan i följande utsträckning:

Rektorns styrning av det frånvaroförebyggande arbetet

Rektorns styrning skapar i hög utsträckning förutsättningar för ett frånvaroförebyggande arbete.

Personalens arbete för att tidigt uppmärksamma frånvaro

Personalen arbetar i hög utsträckning för att uppmärksamma tidiga tecken på frånvaro.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen och avslutar därmed granskningen.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Rektorns styrning av det frånvaroförebyggande arbetet

Här bedöms hur rektorn styr och leder skolenheten för att skapa förutsättningar och strukturer för ett frånvaroförebyggande arbete. Det

handlar om arbetet med att följa upp och analysera frånvarostatistik för att kunna urskilja mönster och risker att rikta det förebyggande arbetet mot. Det omfattar också att utveckla och förankra gemensamma förhållnings- och arbetssätt samt att skapa förutsättningar för samverkan mellan olika personalgrupper. I detta ingår en tydlig roll- och ansvarsfördelning i arbetet med att motverka frånvaro. Rektorns arbete med att identifiera behov av kunskap och kompetensutveckling om frånvaro samt genomföra insatser för att tillgodose dessa ingår också.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorns styrning skapar i hög utsträckning förutsättningar för ett frånvaroförebyggande arbete.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn och biträdande rektorer, lärare, representanter för elevhälsan och elever samt rektorns svar på skriftliga frågor och inskickade dokument.

Uppföljning och analys av frånvaro

Rektorn följer regelbundet och systematiskt upp frånvaron vid skolenheten och analyserar olika underlag för att identifiera mönster och risker på både individnivå och övergripande nivå. Grunden för uppföljningen är den dagliga närvaroregistrering som undervisande lärare genomför i skolans digitala närvarosystem. Statistiksammanställningar över samtliga elevers totala frånvaro sammanställs på klassnivå en gång i månaden. Lärarna analyserar frånvaron på individ- och klassnivå, medan elevhälsan och skolledningen analyserar underlagen både på individnivå och på övergripande nivå. Frånvaro är en stående punkt vid skolenhetens veckovisa elevhälsomöten och terminsvisa klasskonferenser. Vid elevhälsomötena uppmärksammas exempelvis elever med upprepad eller ökande frånvaro samt elever där det finns omständigheter som kan påverka närvaron negativt. Vid klasskonferenserna analyseras elevernas måluppfyllelse och frånvaro. I samband med detta uppmärksammas bland annat mönster på gruppnivå, såsom frånvaro kopplad till vissa ämnen eller tidpunkter. Diskussioner, analyser och ställningstaganden dokumenteras och är en del av skolenhetens uppföljning av frånvaron och utgör tillsammans med skolenhetens frånvarostatistik underlag i rektorns arbete med att analysera frånvaron på en övergripande nivå. Rektorn, elevhälsan och skolenhetens personal jämför bland annat frånvaro kopplad till

specifika dagar eller ämnen för att identifiera återkommande mönster och riskfaktorer.

Statistiken används på övergripande nivå för att identifiera och förklara mönster gällande frånvaro. Terminsvis genomför skolledningen och elevhälsan gemensamt en övergripande analys av skolenhetens frånvarostatistik. Analysen omfattar jämförelser mellan olika klasser, årskurser, ämnen, veckodagar och elevgrupper samt mellan anmäld och oanmäld frånvaro. Utifrån den jämförande och beskrivande analysen diskuterar arbetslagen och elevhälsan möjliga förklaringar till identifierade mönster och orsaker till att frånvaron ser ut som den gör. För att fördjupa analysen jämförs resultaten även med andra underlag, såsom resultat från trygghetsvandringar, resultat från elevenkäter samt sammanställningar från skolhälsosamtal och kunskapsresultat. Arbetslagen är delaktiga i analyser av trygghet, trivsel och frånvaro på klass- och årskursnivå och bidrar till att identifiera och förklara mönster. Frånvaro utgör också en viktig del av underlaget vid klasskonferenser tillsammans med uppgifter om trygghet och kunskapsresultat. Arbetslagens analyser sammanställs av skolledningen och elevhälsan och används som underlag för fortsatt utvecklingsarbete. Rektorns uppföljning och analys visar bland annat skillnader i frånvaro mellan klasser, att elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar generellt har högre frånvaro än övriga elever samt att frånvaro kan kopplas till exempelvis otrygga platser i skolmiljön eller beviljade ledigheter. Analyserna visar även samband mellan frånvaro och faktorer som lärmiljön, trygghet och studiero. Resultaten används som underlag för att planera, genomföra och följa upp insatser samt för att utveckla skolenhetens närvarofrämjande arbete. Exempelvis identifierade rektorn utifrån uppföljningen att vissa elever med hög frånvaro hade behov av en lugnare lärmiljö. Som en följd av detta inrättades särskilda undervisningsgrupper. Enligt lärare, elevhälsan och rektorn har insatsen bidragit till ökad närvaro och större trygghet för eleverna. Utifrån analyserna har rektorn bland annat beslutat om att fortsätta utveckla arbetet med tillgängliga lärmiljöer och stärka arbetet med trygghet och studiero. Rektorn följer även särskilt upp de områden där riskfaktorer har identifierats för att bedöma effekterna av vidtagna åtgärder och behovet av ytterligare insatser. Sammantaget använder rektorn ett brett underlag för att följa upp frånvaron, identifiera mönster och söka förklaringar till dessa samt för att besluta om och följa upp utvecklingsinsatser.

Förutsättningar för ett gemensamt arbete

Rektorn utvecklar gemensamma rutiner och arbetssätt i det förebyggande arbetet med frånvaro och ansvarsfördelningen i arbetet är tydlig. Skolenheten använder huvudmannens rutin för att förebygga och motverka frånvaro, den så kallade frånvarotrappan. Rutinen består av olika steg med beskrivningar av när insatser ska genomföras, vad som ska göras, vem som ansvarar för insatsen samt hur arbetet ska dokumenteras. Rutinen har anpassats utifrån skolenhetens förutsättningar och är förankrad genom att rektorn går igenom den med nyanställd personal samt med all personal vid varje läsårsstart. Enligt rutinen ska all frånvaro registreras i ett gemensamt digitalt system. Administratören sammanställer varje månad statistik över elevernas frånvaro och skickar sammanställningarna till klasslärarna, elevhälsan och skolledningen. Klassläraren ansvarar för att uppmärksamma elever med hög eller återkommande frånvaro. Om en elev har mer än 15 procents frånvaro eller upprepad frånvaro vid sex tillfällen ska klassläraren reagera, analysera frånvaron och därefter föra en dialog med rektorn om hur de ska hantera situationen vidare. Klassläraren har även ett särskilt ansvar för att uppmärksamma tidiga tecken på problematisk frånvaro, föra dialog med elev och vårdnadshavare samt initiera de åtgärder som anges i skolenhetens frånvarorutin.

För att skapa gemensamma förhållningssätt i det frånvaroförebyggande arbetet arbetar rektorn aktivt med att utveckla en gemensam förståelse för hur elever ska bemötas. Skolenheten utgår från ett lågaffektivt och relationellt förhållningssätt, vilket bland annat kommer till uttryck genom ett helhetsperspektiv på elevernas situation och i arbetet med att identifiera och förebygga frånvaro. För att förankra detta arbetssätt deltar all personal, oavsett yrkesroll, i gemensam kompetensutveckling. Enligt de intervjuade har detta bidragit till en gemensam syn på elevernas behov och ett mer likvärdigt arbetssätt i frånvaroarbetet. För att få ett helhetsperspektiv på elevernas situation använder personalen olika skattningsmaterial som stöd i samtal med elever. Skattningsmaterialen innehåller exempelvis påståenden och bilder som elever får ta ställning till och som bidrar till att personalen får en bredare bild av elevens situation och behov. Enligt rektorn bidrar de till att skapa en gemensam struktur för samtalen och till att elevernas perspektiv synliggörs i arbetet med att förebygga frånvaro.

Rektorn organiserar verksamheten så att det finns organisatoriska förutsättningar för samverkan mellan personalgrupper i det förebyggande

arbetet mot frånvaro. Skolenhetens frånvarorutiner, som är väl förankrade bland skolenhetens personal, medför att det är tydligt när och hur informationen ska föras vidare mellan olika personalgrupper. Skolenheten har även en mötesstruktur som möjliggör samverkan mellan lärare, mellan lärare och personal i fritidshemmet och med elevhälsan. Genom denna struktur kan olika yrkesgrupper gemensamt identifiera och analysera elever som riskerar att utveckla problematisk frånvaro samt bidra i rektorns uppföljning av det övergripande frånvaroarbetet.

Rektorn följer systematiskt upp att gemensamma förhållningssätt, arbetssätt och rutiner tillämpas av personalen. Detta gör rektorn bland annat genom lektionsobservationer, kontinuerliga samtal med personalen och genom uppföljning av frånvarostatistik. Förändringar i elevernas närvaro används som underlag för att bedöma om de gemensamma förhållningssätten, arbetssätten och insatserna bidrar till ökad skolnärvaro. Rektorn följer även löpande upp att frånvaro registreras enligt skolenhetens rutiner, att de olika stegen i frånvarorutinen genomförs samt att dokumentation sker enligt fastställda rutiner. Uppföljningen syftar bland annat till att säkerställa att personalen arbetar utifrån ett gemensamt förhållningssätt där elevens situation ses ur ett helhetsperspektiv och att orsaker till frånvaro identifieras och hanteras utifrån elevens samlade behov. Utifrån vad uppföljningen visar vidtar rektorn vid behov åtgärder för att stärka och utveckla arbetssätt och förhållningssätt.

Kunskap och kompetensutveckling

Rektorn arbetar systematiskt med att identifiera och tillgodose personalens behov av kunskap och kompetensutveckling i det frånvaroförebyggande arbetet. Genom en nära och kontinuerlig dialog med personalen samt genom strukturerade samtal i bland annat medarbetarsamtal, klasskonferenser och veckovisa möten med elevhälsoteamet får rektorn underlag för att identifiera behov av kompetensutveckling. Utifrån den behovsanalys som görs genomförs relevanta insatser för att utveckla personalens kompetens om risk- och framgångsfaktorer i frånvaroarbetet. Exempelvis pågår för tillfället en utbildning om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som all personal deltar i efter att rektorn identifierat ett sådant behov. Rektorn har även sett behov av att stärka kompetensen hos lärare som arbetar nära elever med stark oro. Av den anledningen har skolpsykologen kopplats in för att ge handledning till berörd personal om bemötande av dessa elever. Därutöver har rektorn

identifierat ett behov av att utveckla undervisningens kvalitet som en del i skolenhetens generella närvarofrämjande arbete. De senaste två läsåren har samtliga lärare arbetat med att utveckla undervisningen genom att bland annat läsa och diskutera forskning om undervisning och lärande samt genom gemensamt utvecklingsarbete med fokus på bemötande och lärmiljö. Inom ramen för dessa insatser har personalen fått pröva olika metoder och dela erfarenheter med varandra. Rektorn följer upp de kompetenshöjande insatsernas genomslag i det frånvaroförebyggande arbetet genom samtal med elever, personal och vårdnadshavare samt genom observationer av undervisning och raster. Uppföljningen används som underlag för fortsatt utveckling av personalens kompetens och av det frånvaroförebyggande arbetet. Detta ingår i rektorns systematiska uppföljning av skolenhetens arbetssätt och rutiner.

Identifierat utvecklingsområde

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Personalens arbete för att tidigt uppmärksamma frånvaro

Här bedöms arbetssätten som används i det frånvaroförebyggande arbetet vid skolenheten. I detta ingår hur personalen arbetar för att uppmärksamma och hantera tidiga tecken på frånvaro. Hur samverkan faktiskt bedrivs samt om och hur gemensamma förhållnings- och arbetssätt tillämpas ingår också. Ytterligare en del är att olika perspektiv synliggörs i det praktiska arbetet med att motverka frånvaro. Det gäller både olika yrkeskategoriers perspektiv och hur elevernas perspektiv tas tillvara.

Skolinspektionen bedömer följande: Personalen arbetar i hög utsträckning för att uppmärksamma tidiga tecken på frånvaro.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn och biträdande rektorer, lärare, representanter för elevhälsan och elever samt rektorns svar på skriftliga frågor och inskickade dokument.

Uppmärksamma och hantera frånvaro

Skolenhetens personal arbetar samordnat och systematiskt för att tidigt uppmärksamma och agera på tecken som kan leda till problematisk frånvaro. Arbetet utgår från huvudmannens frånvarorutin, som tydligt

beskriver när olika insatser ska genomföras, vem som ansvarar för dem och hur de ska dokumenteras. Om en elev är frånvarande från dagens första lektion kontaktar läraren elevens vårdnadshavare inom 30 minuter. Om läraren inte har möjlighet att genomföra kontakten ansvarar annan utsedd personal, exempelvis resurspersonal eller skoladministratör, för att kontakta vårdnadshavarna. Alla lärare registrerar frånvaro i skolenhetens digitala frånvarosystem. När en elev återkommer efter frånvaro har klassläraren samtal med eleven och vid behov även med vårdnadshavarna för att fånga upp eventuella orsaker till frånvaron. Utifrån den information som framkommer informeras vid behov berörd personal, såsom arbetslag, skolledning eller elevhälsans professioner. Elevernas frånvaro följs upp genom månatliga sammanställningar som delges klasslärare, elevhälsa och skolledning. När en elev har hög eller upprepad frånvaro efterfrågar skolledningen en redogörelse från klassläraren, varefter de åtgärder som anges i frånvarotrappan vidtas. Personalen arbetar också utifrån ett gemensamt lågaffektivt och relationellt förhållningssätt i det förebyggande frånvaroarbetet. Arbetssättet är förankrat genom kompetensutveckling för all personal och bidrar till en gemensam syn på elevernas behov och ett likvärdigt bemötande. Kompetensutvecklingen har gett personalen en ökad förståelse för vad ett lågaffektivt bemötande och ett relationellt förhållningssätt innebär i praktiken. Detta kommer bland annat till uttryck genom att personalen arbetar för att förstå bakomliggande orsaker till frånvaro och anpassar stödinsatser och lärmiljö utifrån elevens behov. För att tidigt identifiera orsaker till frånvaro använder lärare och elevhälsans professioner gemensamma strukturer som daglig närvaroregistrering, regelbundna statistiksammanställningar, samtal med elever och vårdnadshavare, elevhälsomöten, klasskonferenser samt gemensamma analyser mellan olika professioner. I samtal med elever används anpassade skattningsmaterial som bidrar till att synliggöra elevernas perspektiv och skapa en gemensam grund för det fortsatta arbetet.

Samverkan och olika perspektiv

Skolenhetens personal samverkar fortlöpande i det förebyggande arbetet mot frånvaro, där flera perspektiv synliggörs och beaktas. De gemensamma rutiner och arbetssätt som används vid skolenheten efterföljs. Rektorn har organiserat arbetet så att personalen har goda förutsättningar att samverka i det förebyggande arbetet mot frånvaro, exempelvis genom arbetslagsmöten, elevhälsoteamsmöten, klasskonferenser och

konsultationstillfällen med elevhälsan. För att säkerställa att rätt kompetens involveras i rätt skede har rektorn även skapat organisatoriska möjligheter för personalen att konsultera elevhälsans olika professioner genom att avsätta tid för detta varje vecka. När lärare eller annan personal uppmärksammar tecken på att en elev riskerar att utveckla problematisk frånvaro används denna samverkan aktivt. Olika yrkesgrupper bidrar då med sina perspektiv på elevens situation, vilket ger en bredare förståelse av möjliga orsaker till frånvaron och vilka insatser som kan vara relevanta. Lärare, elevhälsa, personal i fritidshemmet och skolledning belyser olika aspekter av elevens situation, och i resonemangen beaktas exempelvis sociala faktorer, lärmiljön, relationer, behov av stöd samt elevens hälsa. Analysen fokuserar på de faktorer som skolenheten kan påverka, exempelvis undervisningens upplägg, lärmiljöer, anpassningar och relationer mellan elever och personal. Genom regelbunden kontakt med vårdnadshavare vid frånvaro synliggörs även vårdnadshavarnas perspektiv i arbetet. De olika professionernas perspektiv används även i analyser på övergripande nivå, exempelvis vid analyser av skillnader i frånvaro mellan klasser och årskurser, frånvaro kopplad till vissa ämnen eller tidpunkter samt för att analysera samband mellan frånvaro, lärmiljö, trygghet och studiero.

Elevernas perspektiv i frånvaroarbetet

Elevernas perspektiv tas fortlöpande och systematiskt till vara i skolenhetens frånvaroförebyggande arbete. På övergripande nivå använder rektorn underlag från elevhälsosamtal, elevenkäter, trygghetsvandringar och frånvarostatistik i analysen av frånvaro. När oro kring en elevs frånvaro diskuteras med personal efterfrågar skolledningen och elevhälsan alltid elevens perspektiv. Detta gör de genom att fråga om personalen har fört ett inledande samtal med eleven och vad eleven själv har uttryckt om sin situation. Om elevens perspektiv inte är känt uppmanas personalen att föra dialog med eleven och återkomma med den information som framkommer innan det fortsatta arbetet planeras. Även på individnivå tas elevernas perspektiv systematiskt till vara. Klasslärarna för tidiga samtal med elever vid frånvaro, exempelvis genom samtal i samband med elevens återgång till skolan och vid möten med elev och vårdnadshavare när frånvaron upprepas. I dessa samtal efterfrågas elevens egen bild av vad som påverkar närvaron, vilka hinder eleven upplever och vilka stödinsatser eller förändringar som eleven bedömer kan främja närvaro. Personalens

användning av olika skattningsmaterial bidrar till att elevens upplevelser, behov och erfarenheter synliggörs och ger underlag för en samlad bild av elevens situation. När elevhälsan involveras genomförs även individuella samtal med eleven. Samtalen dokumenteras och används som underlag för fortsatt analys samt planering och uppföljning av insatser.

Identifierat utvecklingsområde

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Anders Berggren

Beslutsfattare
Signerat av: Anders Berggren

X Sara Algulin

Föredragande
Signerat av: Sara Algulin

I handläggningen av ärendet har även undervisningsrådet Malin Lundquist deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 9, 10 och 25 §§

4 kap. 4 och 5 §§

7 kap. 17 och 19 a §§

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Geijerskolan den 22 och 23 september 2026. Besöket genomfördes av utredaren Sara Algulin och undervisningsrådet Malin Lundquist.

Geijerskolan i Malmö kommun omfattar förskoleklass och årskurserna 1–6 och leds av en rektor och två biträdande rektorer. Totalt går omkring 620 elever vid skolenheten, varav cirka 250 elever i årskurserna 4–6, som granskningen omfattar.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En intervju med rektorn och biträdande rektorer
- En intervju med lärare
- En intervju med representanter för elevhälsan
- En intervju med skolenhetens administrativa chef
- En intervju med elever
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Rektorns svar på skriftliga frågor

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.